

Както всички по света и социалните науки гледат да са в крак с модата. Създаването на специалности като "gender studies", "holocaust studies" или "media studies" не произтича от някаква крайна необходимост, то просто отразява духа на времето, в което за всеки се намира по ниша - както за Алис Шварцер**, така и за Шарлот Рош***. И социалната психология, подраздел изследвания на предразсъдъците, не е пощадена от модни веяния. Особено популярни са сега научни разработки по темата "Антисемитизъм и ислямофобия". С пълна искреност техните автори ни уверяват, че по никой начин не искат да приравняват едното с другото, че те се занимават само със сравняване. А пък сравняването на феномени, казват те, е традиционен и доказал себе си научен метод.

Вярно изказване. По принцип всичко подлежи на сравняване. Може да се сравнява Вермахтът с Армията на спасението, бикините с бурка или КАТ с Камората.

Затова е допустимо - чисто теоретично - да се прави сравнение и на антисемитизма с ислямофобията, макар и единият феномен да има зад себе си 2000 години история, а вторият да е пропагандно-агресивно понятие, въведено от аятолах Хомейни преди 30 години. На практика, сравняването - къде изговорено, къде само намекнато - трябва да покаже, че днес мюсюлманите са натикани в някогашната роля на евреите и че т.н. ислямофобия е "структурно" сродна с антисемитизма. Което не е съвсем погрешно, ако си припомним, че и хипопотамът има немалко общи черти с човека: яде, спи, храносмила и се размножава хетеросексуално.

Популисткият метод да се формират аналогии, за да бъдат след това лицемерно отричани, се прилага все по-често в уж сериозния и отговорен свят на науката. Проф. Волфганг Бенц, историк и ръководител на берлинския Център за изследване на

антисемитизма, публикува преди седмица в пресата статия, в която прави паралели между антисемитите от XIX и т.н. "критици на исляма" от XXI век. Това си е негово право. Право на читателите е да се запитат защо професорът се е ограничил само върху антисемитизма на XIX век, въпреки че следите от антисемитизма на XX век все още могат да се видят навсякъде?

Защо изведнъж се е отказал от широко използвания и в неговия институт термин "ислямофобия" и говори вместо това за "критика на исляма". Не иска ли с това да внуши, че всякаква критика на исляма е априори тъй клеветническа спрямо мюсюлманите, както антисемитизмът на XIX век бе клеветнически по отношение на евреите? Бенц пише:

"Който с основание се възмущава от бруталното невежество на антисемитите, е длъжен критично да анализира и създавания днес образ на исляма като враг (процес, често съпроводен от агресивен, бутафорен филосемитизъм). Мъдростта изисква резултатите, придобити от анализа на антисемитските предубеждения, да се използват парадигматично."

Разчистим ли парвенюшкия "академичен" жаргон, установяваме, че с горното професорът иска да ни каже две неща. Първо: не реално съществуващият ислям следвало да бъде подлаган на критичен анализ, а "образът на исляма като враг", едно очевидно фантомно явление, виреещо само във фантазиите на критиците на исляма. Второ: познанията, придобити от проучването на антисемитизма (на XIX век?) не бивало да служат за анализ на днешния, на антисемитизма на XXI век (от Ахмадинежад до германските му повече или по-малко прикрити апологети).

Не, те трябвало да се използват "парадигматично", т.е. да са в помощ за изучаване на такива явления като "ислямофобията" или като нововъведеното от професора понятие "критика на исляма". Нещо подобно на това, някой дълго и упорито да проучва историята на търговията с роби за да напише после въз основа на натрупаните познания анализ на шоуто "Биг Брадър" по RTL 2.

Специфичното качество на професор Бенц, което го квалифицира за парадигматичните му занимания, е неговата непросветеност. Той няма никакво понятие от еврейство и юдаизъм, не познава антисемитизма и е невежа по отношение на исляма. Затова пък е специалист по смяната на парадигмите и усилено я форсира със своята работа.

Нека допуснем за момент, че наистина съществува нещо такова като "ислямофобия". Къде може да са нейните "структурни" паралели с антисемитизма?

Като първо трябва да се констатира, че антисемитизмът не е свързан със самите евреи или с тяхното поведение. Това не е лесно за разбиране дори за самите евреи. Антисемитите мразят богатите евреи, защото са богати, бедните евреи - защото са бремене за обществото. Умните евреи са арогантни, а глупавите им се струват толкова нищожни, че чак им се повдига от тях. Социалистически евреи са обвинявани, че разлагат обществото, консервативни - че блокират прогреса. Каквото и да направи евреинът (или да не направи) - антисемитът ще му го вмени във вина. Затова и няма никаква полза, ако евреинът промени поведението си, за да угоди на антисемита. Юдофобът ще е "аргументативно" винаги на един нос дължина пред евреина.

Докато през 20-те и 30-те години антисемитите крещяха: "Вън евреите - в Палестина!", днешните антиционисти викат: "Ционисти, вън от Палестина!" При това антисемитите умеят много добре да диференцират и да определят кой е добър и кой е лош евреин. Така например ултра-ортодоксалните шутове от организацията "Naturei Karta", които са канени да гостуват на президента Ахмадинеджат и да осъждат в един глас с него ционизма са добри евреи, също толкова добри колкото Тони Джуд и Норман Финкелстейн, зад чиито зализани, *кошёрни* аргументи обичат да се окопават антисемитите: "Какво толкова, ето, че това го казват самите евреи..."

Така че, ако антисемитизмът се основава на истерични страхове, на фантасмагории, на проекции и на завистливост, то т.н. "ислямофобия" си има съвсем реална основа. Тази основа е изградена от терористичните атентати на ислямски терористи, позоваващи се на своята религия, от вкоренените в традицията "убийства за защита на честта", които не търпят сравнение с обикновените семейни драми и от беснеенето на талибаните в Афганистан, от залаганите от мюсюлмани взривове в Ирак и Пакистан, чийто жертви са предимно други мюсюлмани.

В реалната основа на безпокойството, което ислямът предизвиква на Запад, са вградени насилствените бракове на невръстни деца-булки в Саудитска Арабия и т.н. "временни бракове", които заместват в Иран проституцията, пребиването с камъни на неверни съпруги и бесенето на хомосексуалисти. Опасенията се основават на официалните заявления, че Ислям означавало "мир", докато всекидневно сетивата ни убеждават точно в обратното, те се формират от зловещата смесица на варварство с

хайтек, когато обезглавяването на заложници под сури от Корана се заснема на видео и качва в Интернет. И не на последно място отношението към дисиденти и "еретици" в собствените редове като Салман Рушди, Айаан Хирси Али и Сейран Атеш превръща всяка предубеденост към някаква присъща на исляма толерантност в непоколебима убеденост в обратното.

Фактът, че сега проф. Бенц заменя "ислямофобията" с "критика на исляма", показва колко гъвкави са крачетата, на които припка практикуваната от него смяна на курса. За онова, което Бенц иска да каже, дори не съществува понятие. Тук не помагат и 20 години опит като ръководител на Центъра за изследване на антисемитизма.

Защото в случая с исляма проблемът не е у неговите критици, а в предмета на критиката.

И в експертите, които сменяйки парадигмите, изхвърчават на завоя.

** Превод: Милен Радев*

*** Немска публицистка, активистка на движението за правата на жените*

**** Немска литераторка, автор на нашумял бестселър с порнографски елементи*